

**FACILITĂȚI FISCALE ȘI METODE
DE FINANȚARE ACORDATE
PENTRU RESTAURAREA
CLĂDIRILOR DE PATRIMONIU**

studiu documentar

ianuarie 2025

Materialele elaborate în cadrul Direcției studii și documentare legislativă au caracter documentar și nu reprezintă punctul de vedere al Camerei Deputaților.

Documentele legislative oficiale au fost consultate în limba de origine, iar traducerea informațiilor relevante selectate nu reprezintă o traducere oficială, fiind furnizată ca un mijloc de înțelegere a unui document original, scris în altă limbă.

Baza de date cuprinzând totalitatea studiilor elaborate de Direcția studii și documentare legislativă poate fi accesată prin intermediul paginii de Intranet a Camerei Deputaților la adresa:

<https://www.cdep.ro/pls/dic/site2015.page?den=dsdl-home1>

Documentare și sinteză: Andra Andronic, consilier parlamentar; Any-Mary Jula, consilier parlamentar

Direcția studii și documentare legislativă

Palatul Parlamentului, str. Izvor nr.2-4, sect.5, București

Tel: 021.316.03.65; 021.414.13.50/ 51, Interior 1350/1349, camera 5070

E-mail: doc@cdep.ro

Abstract

Țările lumii atât cele dezvoltate cât și cele în curs de dezvoltare dețin un bogat patrimoniu arhitectural localizat în cartiere istorice distincte și/sau în monumente individuale cu semnificație istorică.

Patrimoniul arhitectural reflectă dezvoltarea socio-culturală și istoria țărilor respective. Protejarea acestuia este tot mai pe larg introdusă în politicile guvernelor centrale și locale, nu doar grație rolului în susținerea identității culturale, dar în principal prin potențialul său economic, inclusiv dezvoltarea durabilă economică (afaceri, locuri de muncă, turism).

Atragerea resurselor financiare pentru întreținerea și restaurarea clădirilor de patrimoniu este un subiect de actualitate pentru multe state.

Deținătorii privați de resurse, precum băncile și instituțiile financiare, sunt prudente în finanțarea proiectelor de construcții. Acestea s-au concentrat pe proiecte care îndeplinesc criteriile de supraveghere și oferă beneficii economice. Instituțiile financiare internaționale au implementat suplimentar cerințe tehnice, sociale și de mediu (de exemplu Banca Mondială)

Practica internațională oferă variate exemple de instrumente de finanțare (facilități fiscale, reduceri de taxe, subvenții, alocații bugetare) a patrimoniului arhitectural.

CUPRINS

CONSIDERAȚII GENERALE	5
AUSTRIA	7
BELGIA	8
FRANȚA	15
FINLANDA.....	19
OLANDA.....	22
SPANIA	30
STATELE UNITE ALE AMERICII.....	32
WEBOGRAFIE	33

CONSIDERAȚII GENERALE

Problemele salvării patrimoniului construit au fost aduse în atenția societății la începutul secolului al XX-lea și evidențiate în diverse acte internaționale precum: Carta Internațională pentru Conservarea și Restaurarea Monumentelor și Siturilor (Veneția, ICOMOS, 1965¹), care oferă posibilități mai largi de aplicare a principiilor restaurării caracterului specific al patrimoniului arhitectural al diferitelor țări, Convenția pentru protecția proprietății culturale în caz de conflict armat cu reglementări pentru Executarea Convenției din 1954 care, prin cel de-al doilea protocol, prevede ca măsurile de salvagardare necesare să fie efectuate în timp de pace (UNESCO, 1999), Convenția privind Protecția Patrimoniului Mondial, Cultural și Natural din 1972, care prevede înființarea unui Fond pentru Protecția Patrimoniului Mondial Cultural și Natural de valoare universală excepțională, numit „Fondul Patrimoniului Mondial” (UNESCO, 1972). Asistența acordată de Comitetul Patrimoniului Mondial poate lua următoarele forme: studii privind problemele artistice, științifice și tehnice ridicate de protecția, conservarea, prezentarea și reabilitarea patrimoniului cultural și natural; furnizarea de experți, tehnicieni și forță de muncă calificată pentru a se asigura că lucrările aprobate sunt efectuate corect; formarea personalului și a specialiștilor la toate nivelurile în domeniul identificării, protecției, conservării, prezentării și reabilitării patrimoniului cultural și natural; furnizarea de echipamente pe care statul în cauză nu le deține sau nu este în măsură să le achiziționeze; împrumuturi cu dobândă scăzută sau fără dobândă care ar putea fi rambursabile pe termen lung; acordarea, în cazuri excepționale și din motive speciale, de subvenții nerambursabile.

Comitetul Patrimoniului Mondial ia decizii cu privire la cuantumul bugetului Fondului Patrimoniului Mondial, precum și cu privire la utilizarea acestuia. Fondul Patrimoniului Mondial s-a ridicat la 5,9 milioane de dolari pentru perioada 2022-2023, plus 0,4 milioane de dolari pentru asistență de urgență, așa cum este definită în articolul 21.2 din Convenția Patrimoniului Mondial.

În 1976 a fost adoptată Recomandarea privind salvagardarea și rolul contemporan al zonelor istorice (UNESCO, 1976). Acestea cuprind principiile generale și metodele recomandate pentru salvagardarea patrimoniului istoric, iar măsurile specifice cerute de fiecare stat sunt stabilite în mod independent în funcție de competența legislativă și constituțională, de structura organizatorică și economică a acestuia.

În prezent, posibilitățile de stimulare economică a salvării patrimoniului cultural ar fi:

- Subvenții la diferite niveluri;
- Granturi;
- Stimulente fiscale;
- Loterie;
- „Procentul de filantropie”;
- Implicarea organizațiilor religioase ca parteneri;
- Implicarea organizațiilor non-profit.

¹ <https://www.icomos.org/en/369-whp/natural/2548-1965>

Granturile pot fi acordate fie din surse locale sau internaționale, din surse bugetare sau nebugetare. De exemplu, o parte din costurile lucrărilor de restaurare pot fi rambursate sau proprietarul poate fi supus unor sarcini suplimentare pentru a asigura accesul (Italia, Regatul Unit, Franța, Spania) Mai multe programe de finanțare ale UE sprijină patrimoniul cultural (arhitectural) în cadrul actualului Cadru Financiar Multianual, bugetul multianual al UE acoperind perioada 2021-2027.

- Fondul Social European Plus (FSE+) (Program: Politica de Coeziune) are un buget de 99,3 miliarde EUR pentru perioada 2021-2027 și oferă sprijin sub formă de granturi prin organizația de implementare Statele Membre UE și Comisia Europeană.
- Fereastră IMM-urilor (Program: Invest EU). Bugetul total include o garanție de la bugetul UE de 6,9 miliarde EUR din totalul garanției bugetare Invest EU de 26,2 miliarde EUR. Sprijinul sub formă de finanțare (împrumuturi, garanții, co-investiții etc.) este propus în perioada 2021 – 2027 prin organizația de implementare Fondul European de Investiții și alți parteneri de implementare.
- New European Bauhaus (Programul: New European Bauhaus) oferă sprijin astfel de granturi sau finanțări (împrumuturi, garanții, co-investiții etc.) pentru perioada 2021 – 2027.

În multe țări, posibilitatea de impozitare preferențială este integrată în politica fiscală, iar opțiunile pentru subvenții și scutiri de impozite sunt unice și utilizate diferit în fiecare țară. Stimulentele fiscale se aplică nu numai investitorilor, ci și celor care restaurează proprietăți istorice pentru uz propriu. Pe măsură ce valoarea proprietății crește după lucrările de restaurare, la fel crește și impozitul pe proprietate, ale cărui cote sunt foarte mari în țările europene. Totuși, ținând cont de costurile suportate, se realizează un sistem de menținere a aceleiași cote de impozitare până la restaurare. Dreptul la reduceri de taxe poate fi oferit, de exemplu, unui grup de firme care susțin proiecte de revitalizare a patrimoniului arhitectural, situri istorice. Pentru prima dată, reducerile de taxe au fost introduse în 1976 în SUA și, ca urmare, restaurarea monumentelor istorice a devenit cu 13-28% mai ieftină pentru proprietari decât demolarea și construirea unei noi clădiri în locul ei, în timp ce înainte adoptarea legii a fost cu 4-7% mai scumpă. În 1981, a fost votată o lege care prevedea o reducere a impozitului cu 25% pentru investițiile în restaurarea clădirilor istorice (în 1986, reducerea a fost redusă la 20%).

Pe lângă caritate, sponsorizare și o varietate de preferințe fiscale, există experiență internațională în atragerea cu succes a surselor suplimentare de sprijin pentru patrimoniul cultural. Cele mai notabile sunt loteriile naționale, fondurile de dotare sau fondurile de investiții, „filantropia procentuală” și taxele marcate. În multe țări (Marea Britanie, Canada, Italia, Germania, Finlanda etc.), o parte din încasările loteriei este folosită pentru finanțarea patrimoniului cultural. În dezvoltarea loterii lor naționale, Italia și Regatul Unit au pus un accent deosebit pe strângerea de resurse suplimentare pentru o varietate de proiecte care sprijină conservarea și promovarea patrimoniului local, regional și național.

Încă de la sfârșitul anilor `90, o serie de țări europene (Ungaria, Lituania, Polonia, România, Slovacia, Italia etc.) au dezvoltat instituția „filantropiei procentuale”, bazată pe principiul „alocării impozitelor”, care permite cetățenilor să contribuie cu 0,5% până la 2% în scopuri sociale benefice. Este un mecanism de cheltuieli publice care permite contribuabililor, în anumite limite, să aloce sprijin financiar sferei sociale și culturale din impozitul pe venit plătit, fără creșterea poverii fiscale sau contribuții suplimentare.

O posibilitate importantă este implicarea în parteneriat a organizațiilor religioase în activități de conservare a patrimoniului cultural. Instituțiile bisericești sunt responsabile pentru proprietatea lor și sunt supuse obligațiilor de protecție. De exemplu, Legea suedeză privind patrimoniul cultural interzice orice modificare structurală majoră a clădirilor bisericilor construite înainte de 1939 fără permisiunea administrației provinciale. Fiecare țară are o istorie bogată și o cultură unică, inclusiv o moștenire arhitecturală excepțională pe care tinde să o păstreze cât mai mult posibil pentru generațiile viitoare, dar practica internațională propune diverse abordări ale conservării.

AUSTRIA

Austria este un stat federal iar competențe importante în ceea ce privește patrimoniul cultural-arhitectural revin celor nouă provincii federale, dar și municipalităților. De exemplu, legile privind construcția și protecția peisajelor urbane tradiționale sunt adoptate de provinciile federale și executate de municipalități într-o mare măsură. Cu toate acestea, Constituția federală prevede că protecția patrimoniului cultural național („Denkmalschutz”) ține de competențele statului federal. [Legea \(federală\) privind protecția monumentelor](#) a fost adoptată în 1923 și este executată de Oficiul Federal pentru Monumente („Bundesdenkmalamt”) sub responsabilitatea Ministerului Federal pentru UE, Arte, Cultură și Media din Cancelaria Federală. Legea cu privire la protecția monumentelor nu prevede diferite categorii de protecție.

În Austria, există aproximativ 38.000 de obiecte imobile protejate de Legea privind protecția monumentelor. În ceea ce privește proprietatea, aproximativ o treime din obiecte este deținută de entități religioase, o treime este deținută de entități publice (guvernele federale și regionale și entitățile acestora, municipalități și alte entități publice), iar o treime este deținută de persoane fizice private sau juridice.

Fondurile federale pentru acordarea de subvenții pentru întreținerea patrimoniului cultural sunt de aproximativ 16 milioane EUR pe an; guvernele regionale și municipalitățile acordă subvenții suplimentare în limitele atribuțiilor lor.

§§ 32 și 33 din Legea privind monumentele federale prevede un fond pentru monumente și subvenții, dar nu există niciun drept legal privind acordarea. §§ 4 și 18 din Legea impozitului pe venit prevede reduceri de impozit pentru donațiile pentru patrimoniul cultural, § 8 din Legea impozitului pe venit prevede reduceri de impozit pentru investițiile în clădiri protejate în anumite condiții.

BELGIA

Regiunea Valonă

Se acordă un ajutor financiar proprietarului (public sau privat) pentru protejarea sau restaurarea unui monument clasificat clasat în conformitate cu articolele 3 și 4 din Decretul ministerial din 29 iulie 1993 privind subvenționarea lucrărilor de conservare a monumentelor clasificate. Subvențiile pot fi acordate numai dacă lucrările au primit acordul prealabil de către autoritățile publice pentru restaurarea având Patrimoniul și Monumentele în sarcina sa².

În conformitate cu articolul 145 din [Codul impozitului pe venit din 1992](#) și de articolul 63 a) din decretul său de aplicare.

Reducerea taxelor la costurile de întreținere și restaurare pentru clădirile protejate. Condițiile pentru a beneficia de reducerea impozitului:

- Proprietarul de clădiri, părți de clădiri sau situri catalogate poate beneficia de această reducere.
- Proprietarul trebuie să aibă domiciliul în Regiunea Valonă.
- Proprietarul trebuie să fie supus impozitului pe venitul personal.
- Este posibil ca proprietarul să fi primit subvenții, dar reducerea impozitului se aplică numai părții care nu sunt acoperite de subvențiile menționate.

Condițiile privind proprietățile clasificate:

- Clădirea trebuie clasificată
 - Clădirea trebuie să facă obiectul unei decizii de clasificare în conformitate cu regulile aplicabile.
 - În Valonia, de la 1 ianuarie 1989, ministrul responsabil cu patrimoniul este cel care adoptă această decizie în aplicarea regulilor de procedură ale Codului patrimoniului valon.
- Clădirea nu poate fi închiriată
 - Proprietatea nu poate fi închiriată în perioada impozabilă pentru care se solicită deducerea, fie că este o închiriere anuală sau o singură dată.
 - Clădirea nu poate fi închiriată chiar dacă partea listată este, de exemplu, doar o fațadă sau un acoperiș.
 - furnizarea ocazională gratuită nu este o închiriere.

• Clădirea trebuie să fie accesibilă publicului. Această recunoaștere trebuie să fie certificată de Ministrul Patrimoniului (decretul ministerial din 20 august 2021 de delegare a actelor fiscale către [Agenția Valonă pentru Patrimoniul - AWaP](#)) conform procedurii descrise mai jos. Primul pas pe care trebuie să îl facă proprietarul pentru procedura de solicitare a accesibilității publice este să solicite un certificat de accesibilitate pentru public.

• Proprietarul solicită recunoașterea accesibilității publice a proprietății de la AWaP, specificând datele de contact ale proprietății și părților vizate de cererea de recunoaștere și atașând fotografii acolo unde este cazul.

² <https://agencewallonnedupatrimoine.be/wp-content/uploads/2023/10/reduction-d-impot-sur-depenses-d-entretien-et-de-restauration-d-immeubles-classes.pdf>

- Pentru proprietățile care nu sunt vizibile de pe drum (curte, parc împrejmuit, interiorul unei vile etc.), proprietarul este invitat să semneze un acord de accesibilitate cu AWaP prin care se obligă să deschidă proprietatea către public conform termenii și condițiile stabilite în respectivul contract.

De reținut că acordul poate fi transmis în copie, în toate scopurile utile, de către AWaP la oficiul de turism al municipiului și/sau al regiunii, sau consilierului responsabil cu patrimoniul din municipiu. AWaP va avea ulterior dreptul de a se asigura că acordul este respectat și că proprietatea este efectiv accesibilă publicului.

- Ministrul Patrimoniului sau reprezentantul acestuia eliberează solicitantului certificatul de recunoaștere a accesibilității publicului pentru întreaga clădire sau o parte din clădire sau refuză acest certificat prin decizie motivată.

Care sunt condițiile pentru lucrările de întreținere și reparații:

- Odată îndeplinite condițiile pentru clasificarea clădirilor, pentru a beneficia de reduceri de impozit și eliberat certificatul sau acordul de accesibilitate publicului, proprietarul poate efectua lucrări la proprietate, după acordul prealabil al autorității competente și conform regulilor Codului Patrimoniului valon și Codul de Dezvoltare Teritorială în vigoare,
- Cheltuielile care pot fi luate în considerare trebuie să fie stabilite:
 - pentru întreținerea și restaurarea acestor bunuri;
 - pentru conservarea acestor bunuri sau a unei părți din ele;
 - în vederea readucerii acestora la starea anterioară; sau
 - în vederea valorificării lor pe plan istoric, artistic, științific sau estetic.

Proprietarul poate menționa doar cheltuielile care sunt legate de lucrările la clădirea menționată sau partea de clădire listată. Dimpotrivă, nu va putea beneficia de sistemul de reducere a impozitului pentru lucrările pe părți ale imobilului care nu sunt cuprinse expres în ordinul de încadrare.

Proprietarul poate menționa doar cheltuielile care sunt legate de lucrările la clădire sau la partea din clădire recunoscută ca fiind accesibilă publicului. În schimb, proprietarul nu va putea beneficia de sistemul de reducere a impozitului pentru lucrările pe părți clasificate ale proprietății care nu sunt accesibile publicului.

Proprietarul trebuie să fi efectuat lucrări pentru a atinge unul dintre obiectivele de mai sus. Invers, nu va putea beneficia de sistemul de reducere a taxelor pentru realizarea unei anexe sau a unei verande, montarea unui bazin de înot etc.

Suma pentru care se acordă reducerea impozitului este egală cu 50% din cheltuielile efectiv plătite (neacoperite prin subvenții) în perioada impozabilă și nu poate depăși 42.710 € (suma indexată, impozit 2023 de ex.) / 46.810 € (suma indexată ex. impozit 2024) pe perioadă impozabilă.

Reducerea impozitului este egală cu 30% din suma care poate fi luată în calcul.

- Odată finalizată lucrarea, proprietarul trebuie să obțină o adeverință care să ateste că lucrările efectuate sunt conforme cu acordul prealabil acordat. Această solicitare este transmisă la AWaP.
- Se eliberează un certificat proprietarului dacă lucrarea a fost efectuată în conformitate cu notificarea prealabilă.

- AWAP decide doar asupra lucrărilor de întreținere și/sau restaurare și nu asupra facturilor și dovezilor de plată aferente acestei lucrări, aceste informații fiind în sarcina Administrației Financiare.

După completarea declarației fiscale prin care invocă reducerea de impozit aferentă cheltuielilor de întreținere și restaurare a imobilelor cotate, proprietarul păstrează următoarele documente la furnizarea de finanțare a serviciului public federal:

- Ordinul prin care se decide încadrarea imobilului în cauză și decizia prin care se recunoaște accesibilitatea acestuia;
- facturile și dovada plății aferente lucrărilor de întreținere sau restaurare și un certificat de la autoritatea competentă că lucrarea respectă acordul prealabil;
- declarație pe jurământ în care se specifică dacă au fost promise, acordate sau plătite subvenții pentru lucrările de întreținere sau restaurare și, în caz afirmativ, cuantumul acestora.

Aceasta este o chestiune regionalizată, dar care rămâne, în prezent, reglementată de articolul 145 din Codul impozitului pe venit din 1992 și de articolul 63 a) din decretul său de aplicare.

Regiunea Flamandă

Regiunea Flamandă a stabilit o listă a monumentelor protejate oficial. Aceștia sunt obligați să primească sprijin financiar din partea autorităților flamande, în conformitate cu Decretul din 12 iulie 2013 privind patrimoniul cultural imobil și Legea privind aplicarea (punerea în aplicare) a guvernului flamand din 16 mai 2014, care a intrat în vigoare la 1 ianuarie 2015. Guvernul poate, în limitele bugetului, să acorde subvenții Asociațiilor Patrimoniului Imobil (publice sau private) sau proiecte specifice.

Regiunea Bruxelles

Direcția Patrimoniului Cultural (Direction du Patrimoine culturel) are sarcina de a studia, proteja, conserva și spori statutul bunurilor remarcabile din Regiunea Bruxelles-Capitale.

Direcția lucrează îndeaproape cu Commission royale des Monuments et des Sites din regiunea Bruxelles-Capitale, care este organismul consultativ al patrimoniului din regiune.

Direcția de Patrimoniu Cultural are o serie de sarcini legate de identificarea și îmbunătățirea statutului acestui patrimoniu construit.

Conform articolelor 240 și 241 din Codul Urban din Bruxelles din 9 aprilie 2004, guvernul Regiunii Bruxelles poate acorda sprijin financiar pentru monumentele aflate pe lista oficială. Granturile sunt, de asemenea, disponibile pentru lucrări de restaurare a structurilor minore care nu sunt protejate oficial.

CROAȚIA³

În conformitate cu articolul 114 al [Legii privind protecția și conservarea bunurilor culturale](#), cu modificările și completările ulterioare, anuitatea pentru clădirile monument reprezintă o contribuție pecuniară, plătită de către persoanele fizice și juridice care desfășoară activități economice în imobile cu valoare culturală sau pe teritoriul complexului cultural-istoric, fiind cunoscută sub denumirea de anuitatea „directă” pentru monumente. Anuitatea „indirectă” pentru clădirile monument este aplicabilă persoanelor juridice care desfășoară activități prevăzute în cadrul articolului 114a din Legea privind protecția și conservarea bunurilor culturale în conformitate cu clasificarea națională a activităților. În acest caz, anuitatea reprezintă 0,05% din venitul generat de desfășurarea activităților menționate în articolul 114a (ex: comerț cu ridicata al produselor din tutun sau de parfumuri și cosmetice, comerț cu amănuntul al produselor din tutun în magazine specializate, telecomunicații, intermediere monetară, jocuri de noroc etc.), atribuțiile de stabilire, înregistrare, supraveghere, colectare și executare silită a anuității indirecte fiind îndeplinite de administrația fiscală.

Menționăm că veniturile colectate din aplicarea anuității mai sus descrise pot fi utilizate exclusiv pentru protejarea și conservarea bunurilor culturale și sunt împărțite în proporție de 60% în favoarea orașului pe teritoriul căruia se colectează anualitatea și 40% în favoarea bugetului de stat, și doar în vederea realizării programului național de protecție și conservare a bunurilor culturale. Totodată, fondurile provenite din anuitate care rămân în bugetul orașului pot fi utilizate exclusiv pentru protejarea și conservarea bunurilor culturale.

Anuitatea directă pentru monumente se plătește lunar într-un quantum cuprins între 0,13 euro și 0,53 euro pe metru pătrat de suprafață utilă a spațiilor comerciale situate într-un imobil cu valoare culturală sau în zona unei unități culturale și istorice.

Spre exemplu, în [orașul Rijeka](#), rata anuității pentru monumente este stabilită între 0,40 euro și 0,53 euro pe mp de suprafață a spațiilor comerciale. Astfel, regimul de taxare este aplicat în funcție de zona 1 sau zona 2 în perimetrul căreia este situat imobilul protejat.

ESTONIA⁴

Potrivit informațiilor furnizate de [Ministerul Culturii](#), În Estonia, există peste 26.000 de monumente culturale protejate de stat, care pot fi clasificate după cum urmează:

- peste 13.000 de monumente de artă (majoritatea sunt proprietăți bisericesti, monumente fizice, opere de artă etc.);
- aproape 7.000 de situri arheologice (așezări, morminte, pietre de cult, epave etc.);
- peste 5.000 de monumente fizice (clădiri, poduri, parcuri etc.);

³ <https://www.coe.int/en/web/herein-system/croatia>

⁴ <https://www.coe.int/en/web/herein-system/estonia>

- peste 1 000 de monumente istorice (locuri legate de persoane importante sau de evenimente istorice, monumente ale Războiului de Independență, cimitire etc.).

Baza legislativă pentru protecția monumentelor o reprezintă [Legea privind conservarea patrimoniului](#), prin intermediul căreia se asigură conservarea monumentelor și a mediului specific zonelor de protecție a patrimoniului.

Consiliul Patrimoniului Național, organism înființat în anul 1993, reprezintă principalul organism guvernamental din Estonia, care este însărcinat cu conducerea activității de conservare. Obiectivul Consiliului Patrimoniului Național este de a valorifica patrimoniul cultural și mediul cu valoare culturală și de a asigura conservarea acestora. În vederea realizării acestui scop, se asigură monitorizarea, consilierea proprietarilor de monumente, sprijinirea restaurării și menținerea unui [Registru național](#) al monumentelor culturale.

Consiliul Patrimoniului Național are reprezentanți în toate cele 15 județe. **Orașele mai mari, precum Tallinn, Tartu și Narva, au încheiat acorduri administrative cu Consiliul Patrimoniului Național și, pe teritoriul lor administrativ, îndeplinesc ele însele obligațiile legate de protecția patrimoniului național. În acest scop, primăriile angajează lucrători pentru protecția patrimoniului.**

Consiliul Patrimoniului Național poate plasa obiecte de valoare culturală sub protecție temporară pentru a determina necesitatea de a le desemna ca monumente. Un obiect poate fi plasat sub protecție temporară pentru o perioadă de până la șase luni, după care se decide dacă va fi plasat sau nu sub protecție permanentă.

În cadrul Ministerului Culturii, Consiliul acționează ca un organism consultativ al ministrului. Acesta prezintă propuneri cu privire la problemele care decurg din aplicarea Legii privind conservarea patrimoniului și este format din experți în domeniul protecției patrimoniului și în domenii conexe. Componenta Consiliului și regulamentul său de procedură sunt aprobate de ministrul culturii.

Potrivit Secțiunii 35, para. (1) a Legii privind conservarea patrimoniului, proprietarul sau deținătorul unui monument sau al unei clădiri situate într-o zonă de conservare a patrimoniului poate solicita Consiliului o subvenție pentru întreținerea, repararea, conservarea, restaurarea, conservarea și restaurarea monumentului sau a clădirii situate într-o zonă de conservare a patrimoniului.

Tipul de activități care urmează să fie sprijinite, cerințele pe care trebuie să le îndeplinească solicitantul și cererea de sprijin, inclusiv rata de cofinanțare, termenul de depunere a cererii, motivele de evaluare, de acordare, de respingere și de retragere a cererii, procedura de verificare a utilizării sprijinului, precum și motivele și procedura de recuperare a sprijinului sunt stabilite de ministrul responsabil de sector potrivit următorului [Regulament](#).

Sprijinul se acordă în următoarele etape de depunere a cererilor:

- 1) cerere circulară - rundă de cerere în care cererea poate fi depusă în perioada 1 august - 30 septembrie a anului precedent anului fiscal (denumită rundă de cereri limitate);
- 2) cerere circulară suplimentară – o rundă de cereri în care depunerea cererii este posibilă în termenul limită și în scopul specificat de către concedent (denumită rundă suplimentară de cereri limitate);

- 3) cerere în curs – o rundă de cereri, în care cererea este depusă în mod continuu până la terminarea fondurilor gratuite din bugetul runde de aplicare (denumită rundă de cereri în curs).

Menționăm că potrivit articolului 4 al Regulamentului în vederea conservării monumentelor, monumentelor istorice și clădirilor situate în zone de conservare a patrimoniului se sprijină următoarele tipuri de activități:

- 1) conservarea și restaurarea de clădiri;
- 2) conservarea și restaurarea unui detaliu de construcție;
- 3) întocmirea unui proiect de construcție;
- 4) întreținerea și reparațiile, inclusiv construirea unui sistem de alarmă de securitate și protecție împotriva incendiilor;
- 5) restaurarea.

Potrivit articolului 6, para.(1), sprijinul pentru activitățile menționate la articolul 4 și 5 ale Regulamentului se poate califica drept ajutor de minimis în sensul articolului 3 din Regulamentul privind ajutorul de minimis (VTA) și a secțiunii 33 alineatul (1) din [Legea Concurenței](#).

În cazul în care sprijinul se califică drept ajutor de minimis în sensul Regulamentului VTA, finanțatorul verifică în registrul ajutoarelor de stat și al ajutoarelor de minimis ca ajutorul de minimis acordat solicitantului în cursul a trei exerciții financiare consecutive, împreună cu subvenția acordată în cadrul cererii de propuneri, să nu depășească 200 000 EUR. Începând cu 01.01.2024, limita superioară a VTA a crescut la 300.000 euro⁵.

Potrivit articolului 9 al Regulamentului, bugetul anual al sprijinului se aprobă de către Ministerul Culturii.

Articolul 10 reglementează că suma minimă a sprijinului solicitat din runda de cereri pe termen determinat este de 200 de euro, iar suma maximă în cazul refacerii și conservării clădirilor este de 100.000 de euro, în alte cazuri stabilită până la 20.000 de euro. La solicitarea unui grant, ponderea maximă a grantului din costurile eligibile ale proiectului este de:

- 1) 50%, dacă solicitantul este o instituție de stat, o fundație de stat, o societate, persoană juridică publică;
- 2) 80% dacă solicitantul este o unitate administrativă locală;
- 3) 90%, dacă solicitantul este o persoană fizică sau o persoană juridică privată (...).

În cazul unei cereri de sprijin aferentă runde curente de cereri, contribuția proprie și cofinanțarea nu sunt necesare. În cazul unei runde suplimentare pe durată determinată, furnizorul de granturi stabilește cuantumul minim și maxim al grantului și ponderea maximă a costurilor eligibile la anunțarea grantului.

În privința cerințelor pe care trebuie să le îndeplinească solicitantul, articolul 11 al Regulamentului stabilește următoarele:

- solicitantul poate fi proprietarul sau deținătorul monumentului/ bunului imobil din zona de protecție sau conservare a patrimoniului;

⁵ <https://www.fin.ee/riigihanked-riigiabi-osalused/riigiabi/vahese-tahtsusega-abi>

- cererea se depune înainte de începerea lucrărilor care urmează să fie finanțate prin subvenție;
- nu se acordă nicio subvenție dacă activitățile pentru care se solicită sprijinul au fost realizate înainte de depunerea cererii.

De asemenea, solicitantul trebuie să îndeplinească următoarele cerințe:

- (1) solicitantul nu este restanțier sau în întârziere cu plata impozitelor sau a plăților către stat;
- (2) solicitantul nu face obiectul unei proceduri de lichidare sau al unui ordin de faliment și nu a făcut obiectul unui avertisment valabil împotriva radierii din registrul comerțului;
- (3) în cazul în care concedentul a emis o decizie de recuperare anterioară cu privire la solicitant, acesta nu trebuie să fie în întârziere cu rambursarea ajutorului datorat în temeiul deciziei;
- (4) solicitantul este în măsură să plătească cofinanțarea și costurile neeligibile care rezultă din articolul 10 alineatul (2) din prezentul regulament;
- (5) solicitantul nu a primit anterior fonduri de la bugetul de stat, de la Uniunea Europeană sau ajutor extern pentru rambursarea acelorași costuri;
- (6) solicitantul nu are alte obligații restante față de finanțator, cu excepția îndeplinirii unui ordinului emis de Consiliul Patrimoniului Național.

În [Tallinn](#), subvențiile sunt distribuite prin intermediul Departamentului de protecție a patrimoniului pentru conservarea (sub formă de întreținere, conservare și restaurare) clădirilor sau a obiectelor individuale de importanță culturală declarate monument, zonelor de conservare a patrimoniului și zonelor de protecție a mediului.

Subvenția poate fi solicitată, de asemenea, pentru elaborarea de planuri de acțiune și proiecte de restaurare pentru clădirile menționate anterior, precum și pentru restaurarea monumentelor funerare și a gardurilor de importanță culturală din cimitirele istorice. Scopul subvenției este de a sprijini restaurarea și recuperarea obiectelor, inclusiv a detaliilor acestora, și de a păstra ambianța autentică, arhitectura și utilizarea materialelor în orașul Tallinn.

Acordarea subvenției pentru restaurare este reglementată de Regulamentul nr. 3 al Consiliului Local Tallinn din 8 februarie 2018 potrivit „[Procedurii de acordare a subvențiilor pentru restaurare](#)”.

În anul 2024, suma alocată pentru subvențiile de restaurare era stabilită la 450 000 EUR, fără a include subvențiile pentru lăcașurile de cult. Limita maximă a subvenției este stabilită la 75% din costurile lucrărilor de restaurare sau 95% din costurile lucrărilor de restaurare a lăcașurilor de cult. Limita maximă a subvenției este stabilită la declararea runde de depunere a cererilor, în conformitate cu dispozițiile șefului Departamentului de planificare urbană din Tallinn.

Persoanele care aplică pentru acordarea unei astfel de subvenții trebuie să aibă în vedere că lucrările planificate sunt lucrări de restaurare, reparare, conservare sau renovare a structurii arhitecturale originale, luând în considerare următoarele aspecte: lucrările pentru care se solicită subvenția pot fi finalizate și recepționate până cel târziu la data de 30 noiembrie a aceluiași an calendaristic, lucrările planificate trebuie să aibă o aprobare valabilă din partea unei autorități competente, dacă acest lucru este prevăzut de Legea privind protecția patrimoniului, de Codul construcțiilor sau de legislația orașului,

lucrările trebuie să beneficieze de acordul tuturor proprietarilor în cazul proprietății în comun sau să fie solicitate la cererea asociației de proprietari (acolo unde există). Menționăm că lucrările trebuie efectuate din fonduri proprii înainte de depunerea raportului privind costurile, neexistând posibilitatea plății în avans a subvenției, ci doar după finalizarea lucrărilor și aprobarea raportului privind costurile.

FRANȚA

Există două niveluri de protecție a monumentelor istorice: înregistrarea ca monumente istorice de interes regional / local (monumente „înregistrate”) precum și clasificarea ca monumente istorice de interes național („clasificate”).

În Franța, există cca 45.000 de clădiri protejate ca monumente istorice în Franța, dintre care 15.000 clasificate și 30.000 înregistrate.

49% dintre monumentele istorice sunt proprietate privată. Celelalte sunt repartizate între stat și autoritățile locale.

Suma totală a bugetului dedicat întreținerii și restaurării monumentelor istorice a ajuns la 400 de milioane de euro în 2018, adică ceva puțin mai mult de 0,001% din bugetul cheltuielilor de stat.

Din respectivele fonduri s-au alocat:

- 25 de milioane de euro pentru finanțarea unor proiecte majore de restaurare (Château de Versailles, Grand Palais etc.);
- 26 milioane pentru întreținerea monumentelor aparținând statului;
- 22 milioane granturi acordate autorităților locale sau persoanelor fizice pentru lucrări de întreținere a monumentelor istorice;
- 111 milioane pentru restaurarea monumentelor aparținând statului;
- 26 milioane pentru monumentele situate în regiunea Parisului al căror management de proiect este asigurat de un operator dedicat (OPPIC);
- 47 milioane pentru finanțarea operațiunilor de restaurare efectuate de regiuni;
- 139 milioane subvenții pentru investiții acordate autorităților locale și proprietarilor privați pentru operațiunile de restaurare pe care aceștia le întreprind asigurându-se ei înșiși managementul proiectului.

Lucrările de restaurare a monumentelor istorice private înregistrate pot fi acoperite de la 5% până la 40% de către stat și de la 10% până la 50% pentru monumentele listate.

Din punct de vedere fiscal, taxele de teren, lucrări, asigurări, dobânzi la împrumut etc., aferente părților protejate sunt deductibile până la 50% din venitul impozabil, și până la 100% atunci când monumentul este deschis publicului.

În plus, monumentele istorice pot fi scutite de taxele de moștenire, dar această scutire este condiționată de semnarea unui acord pe durată nedeterminată cu ministrii Culturii și Finanțelor care să includă un angajament de conservare și deschidere către public.

În plus, legea pentru monumentele istorice din 2019 permite cumpărătorilor unei proprietăți care necesită lucrări majore de restaurare să deducă din veniturile din proprietate fără nici un plafon costurile de restaurare și întreținere a proprietății, precum și dobânda împrumutului aferentă achiziției. Deficitul generat este deductibil din venitul total, fără plafon.

Legea finanțelor pentru 2009 a realizat o reformă profundă a așa-numitului regim „Malraux” prin transformarea regimului de deducere a taxelor în reducerea IR, pe de o parte, și prin ajustarea substanțială a condițiilor de aplicare a regimului (în special prin instituirea unui mecanism de plafonare a beneficiilor) pe de altă parte⁶.

În siturile de patrimoniu remarcabil, această reducere de taxă este de 22%, este majorată la 30% în prezența unui plan de protecție și dezvoltare (PSMV) aprobat. În vechile cartiere degradate definite la articolul 25 din legea nr. 2009-323 din 25 martie 2009 și cartierele noului program de reînnoire urbană (NPNRU), reducerea impozitului este de 30%.

Cuantumul cheltuielilor care dau dreptul la reducerea impozitului nu poate depăși suma de 400.000 euro pentru o perioadă cuprinsă între data eliberării autorizației de construire sau expirarea termenului de opunere la declarație anterior și data de 31 decembrie a celui de-al treilea an următor.

Sistemul Malraux face parte dintr-o politică publică de dezvoltare și recalificare a centrelor urbane. A făcut posibilă realizarea a numeroase renovări ale clădirilor din arii protejate.

Acest sistem îndeplinește obiective de politică publică care depășesc interesele private, prin încurajarea efectuării, pentru piața de închiriere, a unor operațiuni complexe de restaurare a clădirilor care nu au putut vedea lumina zilei prin simpla funcționare a mecanismelor de asistență pentru locuințe de drept comun. Lucrările efectuate fac posibilă conservarea patrimoniului arhitectural în același timp cu contribuția la politica locativă. Aceste caracteristici și obiectivul unei noi stimulări a investițiilor l-au determinat pe legiuitor să extindă sistemul în 2009 la clădirile situate într-un cartier vechi degradat și în 2015 la cele situate într-un cartier vechi cu o concentrație mare de locuințe vechi degradate, precum și să excludă, în temeiul legii finanțelor pe anul 2013, mecanismul de plafonare a unor avantaje fiscale menționat la articolul 200 O-A din CGI.

Acest sistem a făcut obiectul unei evaluări comune în decembrie 2018 de către Inspectoratul General de Finanțe, Inspectoratul pentru Afaceri Culturale și Consiliul General pentru Mediu și Dezvoltare Durabilă, în special în ceea ce privește provocările orașelor mici și mijlocii .

În această etapă, Guvernul nu are în vedere nicio modificare majoră a sistemului „Malraux”.

(Taxa de timbru) - clădirile clasificate sau înregistrate, precum și bunurile mobile și imobile pe destinație care constituie complementul istoric sau artistic, sunt scutite de taxe de transfer gratuit (DMTG). Această scutire este supusă subscrierii de către moștenitorii,

⁶<https://www.culture.gouv.fr/Thematiques/monuments-sites/Interventions-demarches/Subventions-et-dispositifs-fiscaux/les-immeubles-dispositifs-fiscaux>

legatarii sau donatorii la ministerul de cultură, după aprobarea ministerului care răspunde de buget, a unui acord pe durată nedeterminată care stabilește condițiile de acces la public și condițiile întreținerea proprietății în cauză.

Acest sistem este deschis persoanelor care sunt fie individualizate, fie grupate în coproprietate, fie grupate într-un parteneriat imobiliar familial. Din Legea finanțelor pentru anul 2019 (articolul 120), în vederea eficientizării și accelerării procedurii de examinare a cererilor de acord, semnarea acordului de către ministrul responsabil de buget se înlocuiește cu un aviz conform căruia prin delegarea ministrului, este eliberat de direcțiile regionale sau departamentale ale finanțelor publice unde se află proprietatea.

Scopul scutirii de impozite de succesiune sau de transfer este acela de a evita dispersarea bunurilor. Într-adevăr, acest sistem se înscrie în mijloacele implementate pentru menținerea obiectelor mobile la fața locului și prezentarea publicului colecții mobile legate, din punct de vedere istoric și artistic, de monumentul scutit.

Acest sistem încurajează proprietarii privați să păstreze proprietatea protejată în mâinile lor sau în cele ale familiei lor. Acesta garantează astfel continuitatea metodelor de management în conformitate cu normele referitoare la monumentele istorice.

Beneficiul avantajului fiscal este condiționat de încheierea unui acord pe durată nedeterminată între donatari sau legatari și ministrul responsabil cu cultura, după acordul ministrului responsabil cu bugetul. Acest acord prevede în special condițiile de acces public, întreținerea proprietății în cauză, precum și cele referitoare la întreținerea și prezentarea *in situ* a mobilierului.

Condiții de aplicare la clădirile protejate ca monumente istorice a cotei reduse de TVA de 10% aplicabile pentru anumite lucrări în spații rezidențiale⁷

Lucrările de îmbunătățire, transformare, dezvoltare și întreținere sunt supuse cotei reduse de TVA de 10% atâta timp cât se referă la spații de locuit finalizate cu mai mult de doi ani în urmă.

Ca atare, proprietățile protejate ca monumente istorice, precum și patrimoniul neclasificat sau neînscris, beneficiază de această cotă redusă atâta timp cât îndeplinesc condițiile legate de utilizarea incintei și de durata de finalizare.

Astfel, pentru spațiile alocate parțial locuințelor:

- atunci când spațiile sunt alocate în întregime sau în principal utilizării rezidențiale (cel puțin 50% din suprafața totală), cota redusă de 10% se aplică tuturor lucrărilor aferente acestor spații;
- atunci când incinta este utilizată în principal pentru o altă utilizare decât locuința (mai mult de 50% din suprafața totală), cota redusă se aplică lucrărilor efectuate în încăperile incintei utilizate exclusiv pentru locuință.

De îndată ce se lucrează în clădiri protejate ca monumente istorice în care se organizează vizite plătite:

- monumentul este considerat în întregime a fi utilizat în scop rezidențial cu condiția ca părțile interesate să nu fi renunțat la scutirea de TVA pentru

⁷ <https://www.culture.gouv.fr/Thematiques/monuments-sites>

veniturile din vizite și ca nicio parte a clădirii să nu fie destinată unei alte destinații decât locuința. În aceasta situație, lucrările efectuate în aceste clădiri sunt deci eligibile pentru cota redusă în totalitate;

- monumentul este considerat a fi de utilizare mixtă atunci când părțile interesate au renunțat la scutirea de TVA pentru veniturile aferente vizitei sau când o altă parte a monumentului are o altă utilizare decât locuința (utilizare în special pentru o activitate profesională, comercială).

În această situație, cota de TVA aplicabilă lucrării se stabilește în funcție de destinația principală a monumentului:

- dacă mai mult de 50% sunt alocate locuințelor: cotă redusă pe întreaga sumă;
- dacă este mai mică de 50%: tarif redus doar la camerele destinate locuinței.

Impozitul pe venit - deduceri

Deducerea taxelor de teren aferente monumentelor istorice sau monumentelor etichetate de Fundația Patrimoniului a căror administrare nu generează venituri (impozit pe venit-IR)

Deficitul de teren rezultat din clădirile clasificate sau înregistrate ca monument istoric este atribuibil, fără limitare de valoare, veniturilor totale ale proprietarului monumentului istoric sau etichetat și poate fi raportat până în al șaselea an inclusiv.

Luarea în considerare a taxelor de teren suportate este supusă următoarelor condiții:

- angajamentul de a păstra proprietatea asupra imobilului în cauză pe o perioadă de cel puțin cincisprezece ani de la achiziționarea acesteia;
- proprietatea directă a imobilului, sub rezerva excepțiilor privind societățile civile nesupuse impozitului pe profit și aplicabilă în una dintre următoarele condiții:
 - o imobilul este, total sau parțial, clasificat sau înregistrat ca monument istoric și este atribuit, în termen de cel mult doi ani de la data intrării sale în patrimoniul societății civile, locuințelor pentru cel puțin 75% din suprafețe
 - o clădirea a făcut obiectul unui ordin de clasificare în totalitate sau în parte ca monument istoric și este atribuită timp de cel puțin cincisprezece ani unui spațiu cultural necomercial deschis publicului
 - o asociații societății civile nesupuse impozitului sunt membri ai aceleiași familii;
 - o absența coproprietății asupra imobilului, cu excepția cazului în care imobilul este, total sau parțial, clasificat sau înregistrat ca monument istoric și este afectat, cel târziu în termen de doi ani de la data împărțirii, locuințelor pentru cel puțin 75% din suprafețele sale locuibile.

Deducerile fiscale aferente monumentelor istorice reprezintă contrapartida justă cu obligațiile referitoare la conservarea și dezvoltarea clădirilor care cântăresc proprietarii privați care dețin 44% din monumentele istorice și generează diverse venituri fiscale.

Ajutorul de stat este esențial pentru a menține acest patrimoniu unic într-o bună stare de conservare și pentru a preveni punerea în masă a acestuia la vânzare și

dezmembrarea de către cumpărători care nu se preocupă prea mult de conservarea patrimoniului monumental.

Reducerea impozitului pe venit pentru cheltuielile de restaurare a clădirilor situate în situri de patrimoniu remarcabile: noul sistem Malraux (impozit pe venit – IR)

Legea finanțelor pentru 2009 a realizat o reformă profundă a așa-numitului regim „Malraux” prin transformarea regimului de deducere a taxelor în reducerea IR, pe de o parte, și prin ajustarea substanțială a condițiilor de aplicare a regimului (în special prin instituirea unui mecanism de plafonare a beneficiilor) pe de altă parte.

În siturile de patrimoniu remarcabil, această reducere de taxă este de 22%, este majorată la 30% în prezența unui plan de protecție și dezvoltare (PSMV) aprobat. În vechile cartiere degradate definite la articolul 25 din legea nr. 2009-323 din 25 martie 2009 și cartierele noului program de reînnoire urbană (NPNRU), reducerea impozitului este de 30%.

Cuantumul cheltuielilor care dau dreptul la reducerea impozitului nu poate depăși suma de 400.000 euro pentru o perioadă cuprinsă între data eliberării autorizației de construire sau expirarea termenului de opunere la declarație anterior și data de 31 decembrie a celui de-al treilea an următor.

Sistemul Malraux face parte dintr-o politică publică de dezvoltare și recalificare a centrelor urbane. A făcut posibilă realizarea a numeroase renovări ale clădirilor din arii protejate.

Acest sistem îndeplinește obiective de politică publică care depășesc interesele private, prin încurajarea efectuării, pentru piața de închiriere, a unor operațiuni complexe de restaurare a clădirilor care nu au putut vedea lumina zilei prin simpla funcționare a mecanismelor de asistență pentru locuințe de drept comun. Lucrările efectuate fac posibilă conservarea patrimoniului arhitectural în același timp cu contribuția la politica locativă. Aceste caracteristici și obiectivul unei noi stimulări a investițiilor l-au determinat pe legiuitor să extindă sistemul în 2009 la clădirile situate în cartiere vechi degradate și în 2015 la cele situate într-un cartier vechi cu o concentrație mare de locuințe vechi degradate, precum și să excludă, în temeiul legii finanțelor pentru anul 2013, sistemul de plafonare a unor avantaje fiscale menționate la articolul 200 O-A din CGI.

FINLANDA

[Legea privind utilizarea și construcția terenurilor \(132/1999\)](#) este cel mai important și utilizat instrument de protecție.

Alte reglementări:

- Legea privind protecția patrimoniului construit (498/2010)⁸: clădiri sau șantiere, care pot conține mai multe clădiri, structuri și suprafețe construite
- Legea Bisericii (1054/1993), toate bisericile construite înainte de 1917 sunt protejate automat. În plus, 44 de biserici mai tinere au fost protejate. Legea asupra Bisericii Ortodoxe (985/2006) se referă la bisericile ortodoxe

⁸ https://www.unesco.org/en/cultnatlaws/list?f%5B0%5D=dataset_filters%3A31e30dbe-6e86-4f7c-b07a-202ebea12d94&f%5B1%5D=dataset_filters%3A&hub=169342

- Legislația specială privind monumentele de stat (Decretul privind clădirile de stat). Aceste decizii de protecție sunt transformate treptat în temeiul Legii privind protecția patrimoniului construit
- Relicvele antice sunt protejate de Legea Antichităților (295/63).

În cadrul mediului cultural și al ghidurilor naționale de utilizare a terenurilor există trei inventare naționale:

- În primul rând, *Inventarul siturilor de patrimoniu cultural construit de importanță națională (RKY 2009)*⁹.
- Al doilea este *inventarul peisajelor de însemnătate națională*, care este în prezent în curs de revizuire.
- În al treilea rând, inventarierea siturilor arheologice de importanță națională a demarat recent va fi finalizată în următorii ani.

Aceste inventare sunt luate în considerare la întocmirea planurilor de dezvoltare.

Legislația finlandeză acoperă o gamă largă de situri și construcții, de la situri și monumente arheologice până la medii monumentale contemporane.

Legislația privind utilizarea terenului și construcția recunoaște cele trei niveluri, semnificația statală, regională și locală și sunt utilizate în sistemul ierarhic actual de planificare a utilizării terenului. Inventarele de patrimoniu cultural construit, peisajele și siturile arheologice (care vor fi definite în următorii câțiva ani) de importanță națională 2/5 definesc nivelul național în planificarea utilizării teritoriului. De asemenea, Legea privind protecția patrimoniului construit recunoaște aceste niveluri ca o condiție prealabilă pentru protecție.

Legea privind protecția patrimoniului construit conține șase criterii de evaluare, cum ar fi unicitatea/raritatea; tipicul istoric pentru o anumită regiune; reprezentativitatea pentru o anumită regiune sau perioadă; autenticitatea; semnificația ca mărturie pentru un eveniment sau fenomen istoric; situri istorice¹⁰.

Agencia finlandeză de patrimoniu

Agencia este responsabilă, împreună cu alte autorități și cu cele din domeniul muzeal, de protejarea mediilor cu valoare istoric-culturală, a patrimoniului cultural arheologic și a patrimoniului arhitectural, precum și a altor bunuri culturale. De asemenea, colectează și prezintă o colecție națională de cultură istorică, studiază patrimoniul cultural material și atât sprijină și dezvoltă domeniul muzeal la nivel național. Agencia finlandeză de patrimoniu oferă servicii variate și în continuă dezvoltare pentru toți cetățenii. Funcționează în subordinea Ministerului Educației și Culturii.

Ministerul Mediului și autoritățile regionale de mediu lucrează îndeaproape cu Agencia finlandeză pentru patrimoniu pe probleme legate de peisajele culturale și patrimoniul arhitectural. Agencia finlandeză de patrimoniu are, de asemenea, responsabilitatea specială pentru gestionarea siturilor arheologice, inclusiv a patrimoniului subacvatic.

⁹ www.rky.fi

¹⁰ <https://minedu.fi/en/frontpage>

Prin acord cu Agenția finlandeză de patrimoniu, muzeele regionale supraveghează, de asemenea, patrimoniul cultural și protecția mediului. Există 22 de muzee regionale administrate de municipalități. Legea revizuită a muzeelor, care conține noi prevederi privind sarcinile privind protecția mediului cultural pentru muzeele regionale, va intra în vigoare la 1 ianuarie 2020.

Ministerul Mediului pregătește legislație, politici și programe legate de peisajele culturale și de patrimoniul construit al Finlandei și este, de asemenea, responsabil pentru monitorizarea stării mediilor culturale și sprijinirea gestionării siturilor și peisajelor de patrimoniu. Ministerul are un rol cheie în aprobarea deciziilor de protecție luate conform Legii privind protecția patrimoniului construit și în aprobarea planurilor regionale de utilizare a terenurilor. Ministerul supraveghează, de asemenea, amenajarea teritoriului regional. <http://www.ym.fi/en-US>

La nivel regional, centrele regionale sunt responsabile de supravegherea amenajării teritoriului. Aceștia reprezintă și Guvernul la nivel regional, care ia deciziile privind protecția conform Legii privind protecția patrimoniului construit.

Legea privind utilizarea și construcția terenurilor (132/1999) este cel mai important și utilizat instrument de protecție. Numărul de clădiri protejate nu este disponibil în prezent, deoarece informațiile sunt incluse în planurile locale și regionale și nu sunt disponibile în prezent în niciun registru național sau serviciu digital. Numărul este, însă, de mii.

Legea privind Protecția Patrimoniului Construit (498/2010): puțin peste 300 de clădiri sau situri protejate, care pot conține mai multe clădiri, structuri și suprafețe construite. Prin urmare, numărul total de clădiri etc. este de peste 1000.

În conformitate cu Legea Bisericii (1054/1993), toate bisericile construite înainte de 1917 sunt protejate automat. În plus, recent au fost adăugate pe lista de protejare alte 44 de biserici de dată mai apropiată. Legea asupra Bisericii Ortodoxe (985/2006) se referă la doar bisericile ortodoxe (statutul bisericii ortodoxe este de biserică națională)

În conformitate cu Decretul privind clădirile deținute de stat, aproximativ 200 de locații au fost protejate. Acestea conțin aproximativ 800 de clădiri și structuri. Numărul scade pe măsură ce deciziile de protecție sunt transformate treptat în temeiul Legii privind protecția patrimoniului construit.

Relicvele antice sunt protejate de Legea Antichităților (295/63). Acestea sunt listate în Registrul Antichităților, care include în prezent 32424 de situri- cf www.kyppi.fi

Conform datelor și ghidurilor naționale de utilizare a terenurilor există trei inventare naționale. În primul rând, Inventarul siturilor de patrimoniu cultural construit de importanță națională (RKY 2009) - conține 1471 de situri, www.rky.fi. Al doilea este inventarul peisajelor de însemnătate națională, care este în prezent în curs de revizuire. Și în al treilea rând, inventarierea siturilor arheologice de importanță națională (tocmai a început și va fi finalizată în următorii ani). Aceste 3 inventare sunt luate în considerare la întocmirea planurilor de dezvoltare.

Diferitele instrumente de protecție se suprapun într-o anumită măsură, ceea ce face dificilă furnizarea unor cifre exacte.

Pe lângă fondurile proprii, există granturi de stat disponibile pentru proprietarii de patrimoniu cultural. Agenția finlandeză de patrimoniu și Centrele pentru Dezvoltare Economică, Transport și Mediu acordă mai mult de 2 milioane EUR pe an pentru a sprijini

menținerea peisajelor culturale valoroase construite ca parte a patrimoniului cultural național și pentru a păstra metodele tradiționale de renovare.

OLANDA

În Olanda, în total sunt înregistrate peste 100 000 de clădiri și obiecte istorice. Din acest fond, aproximativ 75% este format din case, celelalte 25% constând din biserici, castele, lucrări civile, mori de vânt și alte obiecte mai mici. Alături de Marea Britanie și Germania, Olanda are cea mai mare densitate de situri și monumente protejate individual din Europa.

În Țările de Jos, se face distincția între clădirile istorice înregistrate de stat și cele înregistrate de autoritățile locale. Distincția este importantă în special în ceea ce privește diferența de protecție juridică și posibilitățile de subvenționare și finanțare.

Majoritatea obiectelor istorice înregistrate au fost construite înainte de 1850. Cu câțiva ani în urmă a fost făcut un inventar al obiectelor valoroase realizate în perioada 1850 - 1940, așa-numitele „monumente tinere” (aproximativ 8 000). Între timp, se pregătește un nou sondaj pentru a face un inventar al clădirilor, obiectelor și ansamblurilor interesante realizate între anii 1940 - 1965 (clădiri postbelice). În prezent, o clădire ar trebui să aibă o vechime de cincizeci de ani pentru a fi listată ca monument.

Agencia pentru Patrimoniul Cultural înregistrează monumentele protejate în numele *Ministrului Educației, Culturii și Științei*. Zonele de conservare sunt desemnate în numele *Ministrului Infrastructurii și Mediului*. După ce au fost desemnate, la nivel național, monumentele sunt listate în *Registrul monumentelor*, care conține detalii despre toate monumentele pe care guvernul le-a programat pentru protecție. Acestea sunt monumente de importanță națională. Subvențiile sau împrumuturile sunt disponibile numai dacă un monument a fost înscris în registrul specific. Clădirile istorice listate și monumentele arheologice sunt protejate prin lege de demolări, modificări radicale și perturbări. Pentru a desfășura astfel de activități, trebuie obținută o licență de la autoritatea locală sau de la Agenția pentru Patrimoniul Cultural, în cazul monumentelor naționale programate spre protejare.

Guvernul și autoritățile locale oferă sprijin financiar pentru costurile de întreținere, sub formă de subvenții și împrumuturi.

Proprietarii sunt eligibili pentru susținere financiară în dependență de tipul de monument pe care îl dețin.

Poziția oficială a guvernului, în ceea ce privește monumentele, este că acestea ar trebui conservate și întreținute în mod regulat. Cu toate acestea, conservarea ar trebui să fie utilă pentru funcțiile construcției respective. O clădire fără funcție este o clădire fără utilitate, ce se va deteriora în timp. Ca urmare, aproximativ 15-20% din clădirile istorice și-au schimbat funcția originală în funcții noi, cum ar fi bisericile în spații de *loisir*, fabricile în muzee sau în clădiri de birouri¹¹.

¹¹ O fundație specială de prevenire a decăderii monumentelor, printr-o întreținere preventivă și eficientă, [Monumentenwacht](#), a fost înființată în 1973 ca o organizație independentă și neguvernamentală. Aceasta inspectează clădirile istorice și oferă proprietarilor sfaturi și îi încurajează să efectueze o întreținere sau restaurare adecvată și regulată în timp util. Expertiza Monumentenwacht ține de diverse arii de la case, ferme și biserici, la mori, cimitire și alte obiecte specifice.

Înființarea în 1985 a Fondului Național de Restaurare (FNR) a impulsionat tendința de atunci de creare a parteneriatelor public-private. Guvernul acordă subvenții și împrumuturi pentru conservarea și restaurarea monumentelor naționale înregistrate.

Există trei scheme principale de finanțare a patrimoniului arhitectural.

- I. Schema pentru reamenajare și desemnarea unei noi utilizări - subvenția de susținere a studiilor de fezabilitate și sustenabilitate energetică, și, respectiv, a planurilor de reamenajare. Studiile sunt efectuate de către experți, serviciile lor fiind achitate la prețurile pieței.
- II. Schemă de conservare a monumentelor listate - subvenția de susținere a întreținerii preventive și regulate. Proprietarii de mănăstiri, castele, mori de vânt și faruri sunt eligibili pentru subvenții. Deținătorii de proprietăți rezidențiale, conform unor reglementări separate, de asemenea, au acces la subvenții specifice
- III. Împrumuturi de la Fondul Național de Restaurare -împrumuturile sunt oferite la nivel național și regional la o rată a dobânzii scăzută și la nivel național la o rată de piață. Pentru biserici și școli, de asemenea, sunt oferite finanțări la rate diminuate.

Mentenanța monumentelor arhitecturale era și este costisitoare. Timp de mulți ani bugetele au fost insuficiente pentru a îndeplini toate dorințele și pentru a satisface toate nevoile din domeniul restaurării. Acest lucru a creat o situație în care bugetele disponibile pentru conservare fuseseră deja promise proprietarilor cu câțiva ani înainte de acumularea resurselor respective. Astfel, finanțarea monumentelor era deficitară din punct de vedere structural în ceea ce privește fondurile, iar proprietarii nu erau stimulați să-și păstreze clădirile monumentale.

Drept consecință a apărut ideea finanțării prin facilități fiscale, adică deducerea cheltuielilor din impozitele pe venit și imobil. Pentru proprietarii de clădiri istorice listate a fost introdusă posibilitatea de a deduce costurile de întreținere din taxa pe care trebuiau să o plătească. În caz de restaurare, întotdeauna o mare parte a activităților se referă la întreținere. Din punct de vedere fiscal, aproape toate activitățile de restaurare erau destinate întreținerii. Ținând cont de faptul că rata de impozitare în Țările de Jos este printre cele mai înalte în Europa (pentru 2018: minim - 36.55%, maxim - 51.95%, pentru 2020: minim - 37.35%, maxim - 49.50%), această politică s-a dovedit inefficientă, diminuând încasările bugetare și fondurile public disponibile. Desigur că această prevedere a crescut cheltuielile de restaurare, însă supravegherea acestora era practic imposibilă. Astfel, din 2019, deducerea fiscală pentru cheltuielile cu clădirile rezidențiale a fost abrogată, fiind înlocuită cu subvenții ce ținesc de cheltuieli specifice.

Organizarea în cele 3 scheme de finanțare a fost determinată de:

- costurile ridicate ale restaurării (doar întreținerea regulată poate evita deteriorarea patrimoniului arhitectural);
- procedurile administrative complexe (necesitau simplificare și promptitudine);
- necesitatea guvernului de a economisi și de a utiliza resursele pentru scopuri clar identificate.

Schemele guvernamentale de finanțare a patrimoniului arhitectural

Subvenția pentru reamenajare și desemnarea unei noi utilizări a obiectelor patrimoniului arhitectural poate fi utilizată pentru monumente naționale, provinciale, municipale și clădiri cu semnificație culturală sau istorică (chiar dacă acestea nu au statut de monument).

Subvenția poate fi utilizată pentru măsuri de urgență, pentru a preveni degradarea monumentului și anume cercetări de căutare a unor noi utilizări ale clădirilor pentru care o nouă întrebuintare este dificil de găsit. Această categorie include biserici, școli sau complexe industriale, cu excepția clădirilor rezidențiale. Subvenția respectivă cuprinde studii de fezabilitate și studii de sustenabilitate.

Studiul de fezabilitate acoperă unul sau mai multe dintre următoarele subiecte:

- a) caracteristicile arhitecturale, istorice și cultural-istorice ale monumentului în legătură cu modificarea scopului de utilizare a acestuia,
- b) starea arhitecturală a monumentului,
- c) posibile funcții noi ale monumentului,
- d) fezabilitatea financiară a reproiectării monumentului.

Studiul de sustenabilitate oferă o perspectivă exhaustivă asupra sustenabilității energetice (funcțiile clădirii, consumul energetic, probleme de încălzire, ventilare, umiditate etc), cu indicarea economiilor și a costurilor.

Pentru fiecare perioadă de subvenționare¹² sunt disponibile:

- a) 1,7 milioane euro pentru studii de fezabilitate;
- b) 0,5 milioane euro pentru studii de sustenabilitate.

Subvenția pentru un studiu de fezabilitate acoperă 70% din costurile acestui studiu și va constitui:

- a) cel puțin 10 000 euro și cel mult 25 000 euro per cerere pentru un studiu de fezabilitate;
- b) maximum 4 000 euro per cerere pentru un studiu de sustenabilitate energetică¹³.

Agencia pentru patrimoniul cultural evaluează cererile de subvenție, le acceptă (sau le respinge), alocă bugetul disponibil și determină ulterior subvenția pe baza unei justificări. *Fondul de restaurare* se ocupă de plăți și decontări. De asemenea, Agenția promovează prin diferite metode sustenabilitatea energetică a monumentelor. De exemplu, la 30 septembrie 2021, s-a încheiat prima fază de căutare a soluțiilor inovatoare și creative pentru încălzirea durabilă a monumentelor, prin intermediul unei competiții Cercetări Inovatoare pentru Businessul Mic, alegând opt pentru dezvoltarea unor prototipuri la etapa ulterioară.

¹² perioada corespunzătoare studiului este 15 septembrie 2021 – 1 octombrie 2022

¹³ În fiecare an între 1 octombrie și 30 noiembrie sunt colectate cererile pentru subsidii. Aplicațiile au loc prin intermediul unui portal digital. Sistemul ghidează pas cu pas, oferind explicații la întrebări. Suplimentar chestionarului trebuie trimise online actele necesare (atașamente). Acest lucru împiedică solicitarea să fie incompletă.

Subvenția pentru conservare (*Sim*)

Cu ajutorul **subvenției pentru conservarea monumentelor naționale** pot fi acoperite costurile de întreținere pentru monumentele care nu sunt utilizate drept locuințe. Cele mai importante condiții ale schemei de conservare *Sim* sunt:

- Deținerea în proprietate a unui monument național care nu este rezidențial (muzee înregistrate, biserici, mori, turnuri de apă etc.) sau a unui monument arheologic sau natural („verde”).
- Dovezi de întreținerea a obiectului, în baza unui plan de conservare de 6 ani calendaristici, cu cheltuieli raționale și pragmatice planificate în fiecare perioadă.

În fiecare an, de la 1 februarie până la 31 martie sunt colectate cererile pentru subvenția de conservare *Sim* a monumentelor naționale care nu sunt rezidențiale (de exemplu biserici, mori sau fabrici). Cererile pot fi depuse în formă electronică pe *Platforma pentru proprietarii de monumente și specialiști* sau pe hârtie la Agenția pentru Patrimoniul Cultural. Monumente verzi și arheologice intră, de asemenea, în această schemă de subvenționare.

Sumele maxime disponibile în fiecare an pentru subvenționare sunt:

- a. pentru monumente naționale arheologice: 800 000 euro,
- b. monumente verzi: 8,3 milioane euro,
- c. alte monumente naționale: 55,92 milioane euro.

Costurile eligibile pe baza cărora se determină valoarea subvenției sunt de maximum 3% din valoarea de reconstrucție, subvenția poate acoperi până la 60% din costurile eligibile. Pentru un obiect costurile subvenționabile sunt de maximum 60 000 euro, cu excepția monumentelor verzi și monumentelor naționale arheologice¹⁴.

Subvențiile pentru monumente rezidențiale sunt o categorie separată. Proprietarii privați pot depune o cerere de la 1 martie la 30 aprilie a fiecărui an pentru subvenția de întreținere a monumentelor naționale rezidențiale. *Agenția pentru patrimoniul cultural* se ocupă de cererea de subvenție. Cererile trebuie însoțite de fotografii și facturi detaliate. Pentru costurile mai mari de 70 000 euro, este necesar un raport de inspecție, înainte începerii lucrărilor.

Guvernul a introdus subvenții pentru susținerea proprietarilor, însă bugetele naționale și locale au fost insuficiente pentru a satisface toate nevoile din domeniul restaurării. Drept consecință a fost introdusă deducerea cheltuielilor din impozitele pe venit și imobil. Această politică s-a dovedit ineficientă, diminuând încasările bugetare și

¹⁴ Folosirea rațională a subvențiilor de către beneficiari este suplimentar monitorizată, în dependență de valoarea acestora:

Dacă subvenția constituie mai puțin de 25 000 euro, beneficiarul subvenției va demonstra, la cererea ministerului, că activitățile pentru care a fost acordată subvenția s-au desfășurat și că au fost îndeplinite obligațiile aferente subvenției.

În cazul în care subvenția se ridică la peste 25 000 euro, beneficiarul subvenției va demonstra, printr-o declarație de performanță, însoțită de un raport de inspecție, că activitățile pentru care a fost acordată subvenția au fost realizate și că obligațiile aferente subvenției au fost îndeplinite.

Dacă subvenția se ridică la 125 000 euro sau mai mult, beneficiarul subvenției va justifica cheltuielile printr-un raport financiar, însoțit de declarația unui contabil, precum că sumele din raportul financiar sunt corecte și în conformitate cu reglementările protocolului de audit.

fondurile public disponibile. Astfel, din 2019, deducerea fiscală a fost abrogată, fiind înlocuită prin alte metode de finanțare a patrimoniului arhitectural.

Conform *Agenției pentru patrimoniul cultural* pentru 2020 circa 111,2 milioane euro au fost acordate prin intermediul subvenției pentru conservarea monumentelor naționale, din care 68,2 milioane euro – pentru monumente nerezidențiale și 43 milioane euro – rezidențiale. În anul 2019 valoarea totală a constituit 115,6 milioane euro, din care 79,1 milioane euro – conservarea monumentelor nerezidențiale și 36,5 milioane euro – rezidențiale.

Împrumuturi de la Fondul Național de Restaurare

Fondul Național de Restaurare – [Restauratiefonds \(FNR\)](#) oferă împrumuturi. Încă de la înființarea sa, FNR contribuie la restaurarea, reamenajarea și îmbunătățirea sustenabilității energetice a clădirilor monumentale. Până în prezent peste 13 000 de proprietari de monumente (atât agenți economici, cât și persoane fizice) au fost susținuți prin mai multe forme de împrumuturi cu dobândă redusă.

Împrumuturile sunt divizate în categorii la nivel național și regional, după cum urmează:

1) La nivel național cu o rată a dobânzii scăzută:

Împrumutul pentru sustenabilitatea energetică a monumentelor este un împrumut cu dobândă redusă, care este acordat proprietarului unui monument național, pe un termen maxim de 30 de ani. Drept garanție monumentul este ipotecat, garanții suplimentare, de asemenea, pot fi solicitate. Valoarea împrumutului depinde de investițiile în economisirea energiei. Rambursarea se face prin anuități constante.

Împrumutul este cu o dobândă fixă și un termen fix. Ratele dobânzii de mai jos se aplică curent (2021) împrumuturilor noi acordate în termenii și condițiile actuale.

- 10 ani (în cazul reședinței principale proprii) 1,0%;
- 10 ani (alte situații) 1,5%;
- 20 de ani (în cazul reședinței principale proprii) 1,5%.

Împrumutul pentru sustenabilitatea energetică a monumentelor PLUS este un împrumut cu dobândă redusă care este acordat proprietarilor de monumente naționale care nu sunt înregistrate ca reședințe, pe un termen maxim de 30 de ani.

2) La nivel național cu o rată de piață

Împrumutul de tranzacționare în afaceri (bridging) este un împrumut pe termen scurt cu dobândă de piață. Această finanțare poate fi oferită în 2 cazuri:

- Acoperire pentru perioada în care proprietarul are 2 imobile cu statut de monument, din care una este vândută, iar alta procurată (dar și renovată);
- Pentru a refinanța subvențiile viitoare.

Rambursarea este oferită de 3 tipuri: liniară (serii egale); anuități constante; doar dobânda, iar creditul – la maturitate. Termenul maxim pentru un împrumut Bridging este de 2 ani pentru capitalul propriu și 5 ani pentru subvenție. Rata dobânzii este fixă și constituie curent (2021) la împrumuturile noi acordate în termenii și condițiile actuale - 1,8%. Împrumuturilor Bridging, suplimentar dobânzii, li se aplică suprataxe, ce se bazează pe raportul dintre valoarea împrumutului și valoarea de piață a proprietății.

Ipotecarea monumentului este disponibilă la condițiile pieței, atunci când nu există opțiuni pentru finanțarea cu dobândă mică (descrise mai sus). Termenul maxim pentru

un împrumut este de 15 ani. Acestor ipoteci li se aplică suprataxe, similare celor Bridging (tab. 2). Ratele dobânzii la creditele noi acordate în termenii și condițiile actuale sunt:

- 5 ani – 1.8%
- 10 ani – 2.1%
- 15 ani – 2.5%

3) La nivel regional cu o rată a dobânzii scăzută:

Fondul de restaurare a Amsterdamului creditează proprietarii de monumente municipale din Amsterdam, pe un termen maxim de 10 ani la o rată a dobânzii la creditele noi acordate în condițiile actuale de 1.5%.

Ipoteca Cultuurfonds este oferită pentru restaurarea monumentelor municipale, provinciale sau celor protejate de guvern, pe termen de 30 de ani, la o rată a dobânzii la împrumuturile noi acordate în condițiile actuale de 1.5%.

4.) Pentru biserici și școli:

- Împrumutul pentru sustenabilitate energetică a școlilor (10 ani, rata dobânzii 1,5%);
- Împrumutul pentru biserici listate la nivel național (15 ani, rata dobânzii 1,5%).

Guvernul a introdus subvenții pentru susținerea proprietarilor, însă bugetele naționale și locale au fost insuficiente pentru a satisface toate nevoile din domeniul restaurării. Drept consecință a fost introdusă deducerea cheltuielilor din impozitele pe venit și imobil. Această politică s-a dovedit inefficientă, diminuând încasările bugetare și fondurile public disponibile. Astfel, din 2019, deducerea fiscală a fost abrogată, fiind înlocuită prin alte metode de finanțare a patrimoniului arhitectural.

POLONIA¹⁵

Capitolului 7 al Legii privind protecția și conservarea monumentelor istorice reglementează finanțarea lucrărilor de conservare, restaurare și construcție a monumentelor.

Potrivit articolului 71, obligația finanțării executării lucrărilor de conservare, restaurare și construire a monumentului revin proprietarului legal, fie el persoană fizică sau altă entitate.

În conformitate cu articolului 73, persoana fizică, autoritatea locală sau altă unitate organizațională, în calitate de proprietar sau deținător al unui monument înscris în Registrul monumentelor (...) sau pe Lista monumentelor de patrimoniu, poate solicita acordarea unei subvenții specifice de la bugetul de stat pentru cofinanțarea lucrărilor de conservare, restaurare sau construcție a monumentelor.

Legea prevede următoarele entități care pot acorda subvenții:

- Ministerul culturii și patrimoniului național,
- cele 16 autorități voievodale de conservare a monumentelor,
- autoritățile locale.

Menționăm că ministrul Culturii sau autoritatea voievodală de conservarea a monumentelor acordă persoanelor sau unităților menționate la articolul 73 subvenții

¹⁵ <https://www.coe.int/en/web/herein-system/poland>

specifice pentru lucrările efectuate pentru conservarea unui monument pe baza unui acord.

Potrivit articolului 76, para.(1) al Legii privind protecția și conservarea monumentelor istorice, subvenția poate fi acordată pentru:

- 1) cheltuielile necesare pentru efectuarea lucrărilor de conservare, restaurare sau construcție a unui monument înscris în Registrul monumentelor, determinate pe baza unei estimări a costurilor aprobate de autoritatea voivodală de conservare a monumentelor, care vor fi efectuate în anul depunerii cererii de subvenție de către solicitant sau în anul următor anului depunerii prezentei cereri;
- 2) cheltuielile necesare pentru efectuarea lucrărilor de conservare, restaurare sau construcție la un monument înscris în Registrul monumentelor, care au fost efectuate în ultimii 3 ani dinaintea anului de depunere a cererii de subvenție de către solicitant;
- 3) cheltuielile necesare pentru realizarea lucrărilor de conservare sau restaurare a unui monument înscris în Lista monumentelor de patrimoniu, determinate pe baza unui deviz de cheltuieli aprobat de Ministrul culturii și protecției patrimoniului național, care vor fi efectuate în anul depunerii cererii de finanțare de către solicitant sau în anul următor anului depunerii cererii.

Conform articolului 77, subvenția poate acoperi cheltuielile necesare pentru efectuarea următoarelor tipuri de lucrări:

- 1) elaborarea de expertize tehnice și de conservare;
- 2) realizarea de studii de conservare sau de arhitectură;
- 3) realizarea documentației de conservare;
- 4) elaborarea unui program de lucrări de conservare și restaurare;
- 5) executarea proiectului de construcție în conformitate cu dispozițiile Legii construcțiilor;
- 6) elaborarea unui proiect de restaurare a amenajărilor interioare;
- 7) securizarea, conservarea și consolidarea structurii monumentului;
- 8) stabilizarea structurală a elementelor componente ale monumentului sau restaurarea acestora în vederea conservării lor;
- 9) refacerea sau completarea tencuielilor și a fațadelor sau restaurarea lor completă, ținând seama de coloritul caracteristic monumentului în cauză;
- 10) restaurarea accesoriilor deteriorate ale monumentului, dacă restaurarea nu depășește 50% din volumul inițial al accesoriilor;
- 11) restaurarea sau refacerea completă a ferestrelor, inclusiv a ramei și a obloanelor, a ușilor și porților exterioare, a acoperișului, a jgheaburilor și a burlanelor;
- 12) modernizarea instalațiilor electrice în monumentele din lemn sau în monumente care au componente și anexe originale din lemn;
- 13) executarea lucrărilor de hidroizolare;
- 14) refacerea terasamentelor de arhitectură defensivă și a monumentelor arheologice imobile cu forme peisagistice proprii;
- 15) activități care vizează evidențierea elementelor existente, originale ale amenajării parcului sau grădinii istorice;

16) achiziționarea materialelor de conservare și de construcție necesare pentru realizarea lucrărilor și a lucrărilor la un monument înscris în Registru, menționate la punctele 7-15;

17) achiziționarea și instalarea de sisteme antiefracție și de protecție împotriva incendiilor, precum și de sisteme de protecție împotriva trăsnetelor.

Potrivit articolului 78, cuantumul subvențiilor se stabilește după cum urmează:

1. Subvenția poate fi acordată în cuantum de până la 50% din cheltuielile necesare pentru executarea lucrărilor de conservare, restaurare sau construire a unui monument înscris în Registrul monumentelor.
2. În cazul în care un monument prevăzut la para.(1) are o valoare istorică, artistică sau științifică excepțională sau necesită efectuarea unor lucrări de conservare, restaurare sau construire complexe din punct de vedere tehnologic, subvenția poate fi acordată în cuantum de până la 100% din cheltuielile necesare pentru efectuarea lucrărilor sau lucrărilor.
3. În cazul în care starea de conservare a monumentului menționat la para.(1) necesită începerea imediată a lucrărilor de conservare, restaurare sau construcție a monumentului, subvenția poate fi acordată și în cuantum de până la 100% din cheltuielile necesare pentru realizarea acestor lucrări.
4. Valoarea totală a subvenției acordate de Ministerul culturii și protecției patrimoniului național, precum și de către autoritatea voievodală de conservarea a monumentelor nu poate depăși valoarea subvenției specificate la para. (1)-(3).
5. Subvenția menționată la art. 74 privind cofinanțarea lucrărilor de conservare sau restaurare a unui monument inclus pe *Lista monumentelor de patrimoniu*, se acordă în cuantumul solicitat de până la 100% din cheltuielile necesare pentru realizarea lucrărilor de conservare sau restaurare.

În cadrul articolului 82 se prevede că valoarea totală a subvenției pentru lucrările de conservare, restaurare sau construcție a unui monument înscris în Registrul monumentelor, acordată de Ministerul culturii și protecției patrimoniului național, de autoritatea voievodală de conservarea a monumentelor sau de organul decizional de la nivel local, powiatului (districtului) sau voievodatului, nu poate depăși suma de 100% din cheltuielile necesare pentru realizarea lucrărilor sau lucrărilor respective.

În cazul neutilizării subvenției sau a utilizării necorespunzătoare a acesteia, entitatea care a primit-o este obligată să o restituie cu dobândă, ca și în cazul obligațiilor fiscale, în conformitate cu reglementările privind procedurile de executare silită în administrație.

În conformitate cu [Legea privind impozitul pe venitul personal](#), subvențiile primite de persoanele fizice de la bugetul de stat sau de la bugetele unităților administrației locale sunt scutite de impozitul pe venit. În mod similar, conform prevederilor [Legii privind impozitul pe profit](#), scutirea se aplică și în cazul persoanelor juridice.

În plus, [articolului 7](#), para. (1), pct.6 al Legii privind impozitele și taxele locale scutește proprietarii clădirilor înscrise în Registrul monumentelor de la obligația de plată a impozitul pe proprietate (pentru terenuri și clădiri), cu condiția ca acestea să fie întreținute în conformitate cu cerințele prevăzute în Legea privind protecția și

conservarea monumentelor istorice, excepție de la această normă făcând spațiile utilizate în scop comercial/ economic.

SPANIA

Legea 16/1985, din 25 iunie, privind patrimoniul istoric național, este cadrul juridic național care reglementează statutul juridic, protecția și gestionarea monumentelor spaniole.

Pornind din acest cadru general, fiecare comunitate autonomă are propriile legi care reglementează patrimoniul regional și gestionarea acestuia, care sunt mai detaliate și mai avansate decât legislația națională. Gestionarea Patrimoniului și Monumentelor Naționale se încadrează în domeniul de competențe al Comunităților Autonome. În acest sens, articolul 148.1.16 din Constituția Spaniei: „Comunitățile Autonome își pot asuma competențe în următoarele materii: [...] monumentele de interes ale Comunităților Autonome”.

[Legea 16/1985 privind patrimoniul istoric spaniol](#) definește ca patrimoniu istoric acele bunuri culturale imobile și mobile de interes artistic, istoric, paleontologic, arheologic, etnografic, științific sau tehnic. Se include și patrimoniul documentar și bibliografic, precum și siturile arheologice, zonele naturale, grădinile și parcurile, cu valoare artistică, istorică sau antropologică.

Statutul juridic al bunurilor culturale, adică al celor care integrează moștenirea culturală, depinde de trei factori: natura bunului, nivelul său de protecție vizat și proprietatea acestuia. În ceea ce privește natura bunului, legea face diferența între imobil, mobil și imaterial, datorită nevoilor evidente diferite de conservare și protecție pentru fiecare tip. Astfel, de exemplu, măsurile preventive în legătură cu demolările sunt legate de obiectele imobile, iar normele privind exporturile sunt exclusiv pentru bunurile mobile.

În al doilea rând, legea nu asigură o protecție omogenă fiecărui bun cultural. În schimb, stabilește mai multe niveluri de protecție în funcție de diferitele categorii de bunuri. Mai exact, Legea 16/1985 face diferența între o categorie generică de bunuri care integrează Patrimoniul Istoric Național, precum și două categorii speciale cu protecție calificată: pe de o parte, bunurile (imobile sau mobile) declarate de interes cultural, definite ca „cele mai relevante bunuri cuprinse în Inventarul general al bunurilor mobile din patrimoniul istoric național, adică bunurile mobile care nu sunt declarate bunuri de interes cultural dar au o relevanță singulară (protecție medie). Prin urmare, se urmărește alocarea eforturilor publice și private pentru sarcinile de protecție și promovare a bunurilor de valoare culturală (declarată, inventariate sau catalogate).

Pe lângă aceasta, diferitele legi regionale privind patrimoniul istoric își creează propriile inventare și cataloage, precum și clasificări, în cadrul prevăzut de Legea 16/1985.

Cu toate acestea, prerogativa de protecție revine statului conform articolului 46 din Constituție, indiferent de proprietatea publică sau privată a bunului în cauză.

Legea patrimoniului istoric național stabilește procedura de bază a finanțării de către stat a monumentelor și a patrimoniului istoric în general. În ceea ce privește

bugetele regionale și locale, legile și reglementările lor respective pot prevedea propriile elemente destinate să subvenționeze întreținerea, îmbunătățirea și reabilitarea bunurilor lor de interes cultural.

Articolul 67

Guvernul va lua măsurile necesare pentru a se asigura că finanțarea lucrărilor de conservare, întreținere și reabilitare, precum și prospecțiunile arheologice și săpăturile efectuate pe proprietățile declarate de interes cultural, au acces preferențial la creditul oficial în forma și cu cerințele stabilite prin reglementările sale. În acest scop, Administrația de Stat poate stabili, prin convenții cu persoane și entități publice și private, condițiile unor credite avantajoase..

Articolul 68

(1) Bugetul fiecărei lucrări publice, finanțată total sau parțial de stat, va cuprinde un articol bugetar echivalent cu cel puțin 1 la sută din fondurile *contribuție de stat* pentru finanțarea acelor lucrări destinate întreținerii sau îmbogățirii patrimoniului istoric național.

În cazul în care lucrarea publică urmează să fie construită și exploatată de persoane private în concesiune administrativă și fără participarea financiară a statului, la bugetul total pentru execuția acesteia se aplică 1 la sută.

Articolele 69 și 70 din Legea patrimoniului istoric național prevăd anumite scutiri de taxe și scutiri financiare acelor proprietari care îndeplinesc obligațiile impuse prin acest act privind întreținerea și restaurarea bunurilor declarate de interes cultural și înregistrate în mod corespunzător ca atare.

Articolul 69

1. În scopul încurajării îndeplinirii obligațiilor și în compensarea sarcinilor impuse prin prezenta lege asupra proprietarilor sau posesorilor bunurilor care alcătuiesc patrimoniul istoric spaniol, în plus față de scutirile fiscale prevăzute în dispozițiile de reglementare a teritoriului urban.
2. Pentru a beneficia de astfel de avantaje, cu excepția celui stabilit la articolul 72.1, bunurile afectate trebuie să fie în prealabil înscrise în Registrul general stabilit la articolul 12, în cazul bunurilor de interes cultural, și în Inventarul general la care se face referire la articolele 26 și 53, în cazul bunurilor mobile.
3. În condițiile stabilite prin Ordonanțele Municipale, bunurile declarate a fi de interes cultural sunt scutite de la plata oricăror alte taxe locale percepute asupra imobilului sau cerute pentru folosirea sau transmiterea acestuia, atunci când proprietarii sau titularii de drepturi reale au întreprins sau efectuate pe cheltuiala lor lucrări pentru întreținerea, îmbunătățirea sau reabilitarea proprietății respective.
4. În nici un caz nu se vor face compensații din Bugetul General de Stat în favoarea Consiliilor Locale în cauză.

Articolul 70

- (1) Contribuabilii impozitului pe venitul persoanelor fizice au dreptul la o deducere din cota echivalentă cu 20% din investițiile pe care le realizează în achiziția, întreținerea, repararea, restaurarea, difuzarea și expunerea bunurilor declarate de interes cultural, în condițiile stabilite

prin regulament. Cuantumul deducerii nu poate depăși în niciun caz 30 la sută din baza de impozitare.

De asemenea, contribuabilii impozitului menționat vor avea dreptul de a deduce din cotă 20% din donațiile făcute în bunuri care fac parte din patrimoniul istoric spaniol, cu condiția ca acestea să fie făcute în favoarea statului și/sau altor entități publice. Aceleași condiții se aplică donațiilor făcute în favoarea unităților, instituțiilor, fundațiilor sau asociațiilor fără scop lucrativ [...]. Baza acestei deduceri nu poate depăși 30 la sută din baza impozabilă.

STATELE UNITE ALE AMERICII

SUA este prima țară care a aplicat instrumentul fiscal de salvagardare a obiectelor de patrimoniu. Prima reducere de impozit a fost introdusă în 1976. Dacă înainte de adoptarea legii restaurarea era cu 4-7% mai scumpă în comparație cu demolarea și construcția unei clădiri noi, după intrarea în vigoare a noilor prevederi fiscale restaurarea monumentelor (pentru proprietari) s-a ieftinit cu 13-28%. În 1981, a fost votată o lege care prevedea o reducere a impozitului cu 25% pentru investițiile în restaurarea clădirilor istorice (în 1986, deducerea a fost redusă la 20%).

Există un program federal de credite fiscale pentru reabilitare istorică. Există două tipuri de beneficii implicate în acest program:

- 20% credite fiscale - o deducere fiscală de 20% din costul lucrărilor de reparații și restaurare a clădirilor istorice incluse în Registrul național al locurilor istorice și
- credite fiscale de 10% - o deducere de 10% din costul renovării clădirilor construite înainte de 1936, dar care nu au fost desemnate ca situri istorice.

Actualul sistem este în vigoare din 1986, când creditul fiscal reprezenta inițial 25% din costul lucrărilor de renovare și restaurare și a fost redus la 20% în timpul președintelui Ronald Reagan (Tax Reform Act, 1986).

WEBOGRAFIE

<https://kulturland.se/wp-content/uploads/2020/02/Cultural-heritage-compensation-Magnus-R%C3%B6nn-Benjamin-Grahn-Danielsson.pdf>

[https://www.ibfd.org/sites/default/files/2022-](https://www.ibfd.org/sites/default/files/2022-03/20_007_Taxation_and_Cultural_Heritage_final_web_hrb_22-3%20(1).pdf)

[03/20_007_Taxation_and_Cultural_Heritage_final_web_hrb_22-3%20\(1\).pdf](https://www.ibfd.org/sites/default/files/2022-03/20_007_Taxation_and_Cultural_Heritage_final_web_hrb_22-3%20(1).pdf)

<https://pdfs.semanticscholar.org/0ced/a313c76c954e6557ec2390e3e03311939801.pdf>

[https://www.culture.gouv.fr/catalogue-des-demarches-et-](https://www.culture.gouv.fr/catalogue-des-demarches-et-subventions/subvention/etudes-et-travaux-sur-monuments-historiques)

[subventions/subvention/etudes-et-travaux-sur-monuments-historiques](https://www.culture.gouv.fr/catalogue-des-demarches-et-subventions/subvention/etudes-et-travaux-sur-monuments-historiques)

https://www.senat.fr/rap/r15-018/r15-018_mono.html

https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/17-30_5.pdf

<https://www.icomos.org/en/369-whp/natural/2548-1965>

<https://agencewallonnedupatrimoine.be/wp-content/uploads/2023/10/reduction-d-impot-sur-depenses-d-entretien-et-de-restauration-d-immeubles-classes.pdf>

<https://www.coe.int/en/web/herein-system/croatia>

<https://www.coe.int/en/web/herein-system/estonia>

<https://www.fin.ee/riigihanked-riigiabi-osalused/riigiabi/vahese-tahtsusega-abi>

<https://www.culture.gouv.fr/Thematiques/monuments-sites/Interventions-demarches/Subventions-et-dispositifs-fiscaux/les-immeubles-dispositifs-fiscaux>

<https://www.culture.gouv.fr/Thematiques/monuments-sites>

https://www.unesco.org/en/culnatlaws/list?f%5B0%5D=dataset_filters%3A31e30dbe-6e86-4f7c-b07a-202e12d94&f%5B1%5D=dataset_filters%3A&hub=169342

www.rky.fi

<https://minedu.fi/en/frontpage>

<https://www.coe.int/en/web/herein-system/poland>